

AGENDA

FESTES I
TRADICIONS ▾ÀMBITS
FESTIUS ▾

DIRECTORI

CASES DE LA
FESTA ▾

RECURSOS ▾

NOTÍCIES

Inici / 'Sant Antoni del porquet sempre s'escau en disset' i setze refranys més sobre Sant Antoni

'Sant Antoni del porquet sempre s'escau en disset' i setze refranys més sobre Sant Antoni

07/01/2024 a les 09:29h

Sant Antoni és un cycle festiu molt ric que es viu de maneres molt diferents, no únicament a la ciutat, sinó a tot el país. **Una altra mostra de la riquesa de la festa és en el refranyer**, ple de dites i refranys que fan referència a la festa. N'hi ha que **parlen de la llegenda del sant** i donen especial protagonisme al **dimoni**, n'hi ha que se centren en la simpàtica figura del porquet i finalment hi ha un tercer grup que tracta de la intensitat de fred, de la setmana dels barbuts i del gradual allargament del dia.

El dimoni

Hi ha un bon reguitzell de refranys que fan referència a la llegenda de sant Antoni i, sobretot, a **les temptacions del dimoni**: 'Va dir sant Antoni que Déu va fer el vi i la borratxera el dimoni'. Per això **són tan populars en diversos indrets del país les escenificacions de la vida del sant on la figura del dimoni pren un gran protagonisme**, des dels **Tres Tombs Infernals de Sant Andreu** als botargues dels Ports o els diables mallorquins: 'Per Sant Antoni, un pas de dimoni'. **La llegenda i l'estret vincle de la festa amb el foc també fan que hom l'invoqui per demanar-li protecció**: 'Sant Antoni, guarda'ns de foc i dimoni'. I en aquesta festa també trobem un exemple molt destacat de la misogínia del refranyer popular, que porta a confondre les dones amb la figura del dimoni: 'Més lletja que la que va enganyar sant Pere, va temptar sant Antoni i va apedregar sant Esteve'.

El porquet

La iconografia de sant Antoni **el pinta sempre acompanyat d'un porquet**, a causa d'un passatge de la seva llegenda, on explica que va guarir un porc i **que el va acompanyar sempre en senyal d'agraïment**: 'Sant Antoni es va enamorar d'un porc, sant Joan d'un be i jo de vostè'. Per això antigament per Sant Antoni eren molt populars **les rifes de porcs**: durant tot l'any una colla de veïns alimentava col·lectivament un porc i, en arribar la festivitats, es rifava: 'Val més ésser porc de Sant Antoni, que el passegen amb música'. Aquest costum ha donat peu a tota mena de refranys, **que fan referència a aquests porquets engreixats col·lectivament que es passejaven de casa en casa**: 'Anar més solt que el porquet de Sant Antoni', 'Tenir menys vergonya que el porquet de Sant Antoni', 'Més brut que el porc de Sant Antoni'.

Fred i sol

Sant Antoni s'escau en ple mes de gener, **una de les èpoques més fredes de l'any**, i és un dels sants més destacats de **la setmana dels barbuts**: 'Entre Sant Antoni i Sant Sebastià, més fred que entre tot l'any fa', 'Per Sant Antoni fa un fred del dimoni', 'Sant Antoni del porquet és el primer sant del fred'. Tot i això, segons el refranyer el fred arriba al zenit: 'Sant Antoni el gela, Sant Vicenç el mata i la Candelera l'enterra'.

La festa s'emmarca en un cycle d'arrels pre-cristianes que enllaça Nadal amb Carnaval i que celebra el lleu renaixement de la natura després del solstici d'hivern. Per això també són molt freqüents **els refranys que parlen de l'allargament del dia**: 'Des de Sant Anton, una hora més de sol', 'Per Sant Antoni del porquet a les cinc ja es veu el solet', 'Per Sant Antoni Abat, s'allarga el dia mitja hora per cap'.

Refranys extrets del portal de dites i refranys **Tematic**.

